

Nr. 34.

Warszawa

13/25 sierpnia 1866 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Stagnacja cechuje obecne położenie targów pieniężnych: interesa ustają, spekulacja stygnie w zapałach, tak szczerych jak i sztucznych; a wytwarza się stan spokoju,— czy rzeczywistego, szczerego, albo pozornego, sztucznego,—to kwestja! W pierwszym razie rychły powrót zaufania, kredytu, powołałby do życia handel i przemysł, jak się to już stało w Ameryce północnéj: w drugim — obawiać się można, ażeby to nie była cisza przed burzą. Niepewność paraliżuje wszelką pracę, wszelki ruch kapitału, wszelką spekulację.

W obec takiego stanu rzeczy, bank holenderski, w Amsterdamie i Paryżu, wystąpił z planem rospowszechnienia obligów 6%-wéj pożyczki amerykańskiéj-(Stanów Zjednoczonych) z roku 1862, i ogłosił emisję certyfikatów 100 dolarowych, na depozyta obligów, po cenie emisijnéj 400 fr., mających przynosić 30 fr. rocznie. Tym sposobem i Francja weźmie udział w papierach amerykańskich, na których już Niemcy, Holandja, Anglja znaczne zrealizowały korzyści.

Pomimo, a może i z powodu stagnacji ogólnéj interesów, główne papiery publiczne trzymają się wysoko: renta francuska (3%) 69,^{40}, konsole angielskie 88$^{3}/_{4}$; nawet renta włoska podniosła się do 53,^{30}.

Bilans banku angielskiego przedstawia tę osobliwość, że tak stan czynny jak bierny od 2-ch miesięcy zmniejszył się blisko o 200/milj. fr. (z 1.805 m. na 1 621/m.); kiedy przeciwnie w bilansie b. francuskiego przybyło 63/m (1.615—1.678/m.). W d. 23 b. m. bank angielski zniżył skup z 8 na 7%.

W Wiedniu spodziewają się prędkiego powrotu do stanu normalnego i naprawy finansów; mówią o powołaniu na ministra skarbu p. Hock'a, znanego autora kilku dzieł o skarbowości. Niektórzy z tego powodu zarzucają Hock'owi, że jest więcéj ekonomistą niż finansistą. Zarzut ten zdaniem naszém jest mimowolném przyznaniem nalepszéj kwalifikacji: minister skarbu o tyle może być gruntownym, o ile jest ekonomistą; — inaczéj będąc tylko rutynistą, empirykiem, czerpie ze źródeł, których natury nie poznał, używa środków, których doniosłości nie zmierzył.

Obroty giełdy warszawskiéj były słabe w ogóle, niektóre wartości trochę się obniżyły, jak obligi skarbowe i koleje żelazne; inne przeciwnie podniosły się, mianowicie: listy zastawne o $^{5}/_{8}$% (85$^{1}/_{4}$), listy likwidacyjne o $^{1}/_{4}$% (66$^{2}/_{3}$). Najznaczniejsze zaś polepszenie zaszło w kursie wexli zagranicznych: wexle na Berlin obniżyły się blisko o 5% (2 m. 129,^{50}; doraźnie 130,^{57}).

KURSA GIEŁDY,
w tygodniu 17—23 sierpnia.

	Stopa %	PARI	Piątek 17 sierp.	Sobota 18	Poniedz. 20	Wtorek 21	Środa 22	Czwar. 23	Stosunek ost. do pari na 100.
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						
1. Papiery publiczne.			R u b l e						
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 250 500).	4	100	84	.	83,50	.	83,50	.	83 1/3
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4 3/25	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	103	.	.	.	.	.	137 1/3
Cert. ban na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	51,50	.	.	.	.	.	114 2/5
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,50	.	.	.	.	.	91 2/3
	5	30	34	.	.	.	.	.	113 1/3
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	45	.	.	.	.	.	45
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	66,50	66,25	66	66,33	66,33	66,67	66 2/3
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,92 2/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*85,25	.	.	.	.	.	*85 1/4
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	109,50	109,50	110	.	110	110
„ „ z 1866 r.	5	.	107,33	107,33	107,50	107,25	106,75	106,67	10[illegible]/3
Metaliki (300) lutowe	4	100	100,67	100,67	100,50	100,67	100,67	100,67	100 2/3
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	99,75	100,17	100,17	.	100,17	100 1/6
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	85,50	.	.	.	.	84,50	84 1/2
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	84,75	84,70	84,67	84,67	85,33	85,33	85 1/3
„ „ „ ser. 2	4	100	82,60	82,70	82,67	82,67	83,33	83,83	83 5/6
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,67 7/9	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	.	*126 1/4
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	65,50	65,50	65,50	65,50	65,33	*75,75	65 1/3
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	.	90	90	.	.	90
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	.	*126	*100 4/5
Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	1 1/2	100	96	.	.	.	.	.	96
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies	.	92,857	124,05	122,85	121,95	121,[illegible]	120,75	120,30	129 1/2
Gdańsk (100) „	.	92,857	123,75	.	.	.	120,30	120	129 1/4
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855		187,05	186,75	.		.	132 2/3
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	8,42	8,33	.	.	.	.	133 1/4
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	99,30	.	.	.	132
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	98,55	98,90	98,55	.	.	.	106 1/8
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	99,50	.	.	.	99 1/2
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,70	.	.	.	.	.	130 1/10
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	4	.	.	.	.	.	133 1/10
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa	Peter.	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Frankfurt	Hamburg
bankowa:	6%	6 1/2 (8)	7	3 1/2	5	5	5	—
giełdowa:	—	8 (10)	6 (7)	3 1/2	5	3 3/4 (4)	5	3 1/2 (4)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 14 sierpnia.	w ciągu 2 tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 21 sierpnia.
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel a) wexli krajowych..	1.196.896, 22½	+ 109.'67, 97 / — 85.344, 75½	1.221.019, 44
1. Skup: Portfel b) „ zagranicznych	.	+ 195.366, 79½ / — 108.395, 29	86.97', 50½
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.501.356, 89	+ 48.779, 25 / — 44.349, 41½	1.505.786, 72½
3 „ na zast. towarów a) wełny .	442.558 —	+ 189, 48 / — 23.399, 48	419.348 —
3 „ na zast. towarów b) in. tow.	235.790, 40½	+ 634, 66 / — 4.499, 66	231.925, 40½
Łącznie (3)	678.348, 40½	— 27.075 —	651.273, 40½
4. „ „ kosztowności..	562 067, 02½	+ 5.041, 07 / — 2.665, 70	564.445, 39½
5. Otwarte kredyta......	3 269.591, 12½	+ 523.352, 03 / — 420 409, 97½	3.372.533, 18
6. Kasa: Monety srebrne	2.764 362, 27¼	— 2.989, 80	2.761.372, 47¼
6. Kasa: „ złote	30.049, 69	+ 417, 61	30.467, 30
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	628.756 —	— 70.300 —	558.456 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa......	527.541 —	— 171.257 —	356.284 —
Łącznie (6)	3.950.708, 96¼	— 244.129, 19	3.706.579, 77¼

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 9 10 sierpnia.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny	725 525645	340.560725
Portfel	668.901795	653 913875 (Portfel i Zaliczenia)
Zaliczenia na złoto i rozm.	46.327038	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	80.1153 0	251.953075
Dług skarbu i inne wart..	157.430553	375.000000
	1.678.299731	1.621.427675

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu	981.246025	626.055000
Przekazy z term kilkod..	27.844079	16.070450
Rachunki bieżące prywatne......	363.248685	441.506100
Rachunki bieżące skarbowe.... .	71 457019	79.011400
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	44.959147	94.959725
	1.678.299731	1.621.427675

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— O pojęciu i zadaniu statystyki M. Marassé. *Kraków 1866.* Statystyka jako nauka jest podstawą nauk społecznych; — statystyka stosowana jest podstawą zarządu państwa Statystyka jest fizjologiją społeczeństwa; a że zorganizowane życie społeczne znalazło swój wyraz w państwie, zatém statystyka jest także fizjologiją państwa. Jak lekarza bez znajomości fizjologji, tak rząd bez statystyki, możemy porównać do człowieka ślepego. nie mającego prócz kija innego przewodnika. Zebranie dokładnych materjałów statystycznych może nastąpić tylko przy współudziale całego narodu; wówczas dopiero mieć będziemy dobrą statystykę, kiedy każdy myślący obywatel pozna jéj ważność, kiedy z chęcią przyłoży się do zebrania dla niéj materjałów. Dla tego téż winniśmy się starać o jak największe rospowszechnienie, spopularyzowanie statystyki.

Z boleścią wyznać musimy, że w kraju naszym wielka dla téj nauki panuje obojętność, a stąd brak materjałów statystycznych Dla tego też skwapliwie chwytamy wszelką sposobność rozbudzenia z téj obojętności, rzucenia światła na tak ważną a zaniedbaną u nas część wiedzy ludzkiéj. Jedną z takich sposobności nastręczyła nam książeczka p. Marassé pod powyż-

szym tytułem z IX i 142 str. in 8-o złożona, bogata treścią, przystępnie rzecz traktująca, wiele nauczyć mogąca, byleby tylko czytaną była. Z treścią jéj pragniemy obeznać czytelników.

Autor dzieli swą pracę na 3 części. W 1-éj rozwija historję literatury i teorji statystyki, zastanawia się głównie nad szkołą matematyczną i pracami Quetelet'a, od którego szkoła ta zaczęła nabierać większego rozgłosu i dziś stanowi podstawę nauki. Szczególniéj jasno i zwięźle traktowana jest teorja statystyki w czterech ustępach: pojęcie statystyki, a mianowicie jéj przedmiot i zadanie, podział, metoda i system statystyki.

Część 2-ga, traktująca statystykę zastosowaną do celów państwa i obecne położenie statystyki administracijnéj, z wielkiém czyta się zajęciem. Część ta dzieli się na dwa ustępy: 1) pojęcia wstępne; 2) historja i obecne położenie statystyki administracijnéj. W pierwszym skreślone jest stanowisko statystyki w naukach społecznych i w państwie; w drugim obok krótkiego historycznego poglądu, obszerniéj traktuje autor obecne położenie statystyki adm. we Francji, Anglji, Austrji, Prusach i Rosji. Prusy najwięcéj około statystyki położyły zasług, które już początku przeszłego stulecia sięgają; najbardziéj się do tego w ostatnich czasach przyczynił Ernest Engel dyrektor biura statystycznego w Berlinie Anglja odznaczyła się działalnością prywatną na tém polu i udziałem narodu w pracach statystycznych. W 1851 roku 38.977 użytych do spisu ludności osób, dokonało téj pracy w ciągu dnia jednego, a w ciągu jednego miesiąca przesłane były księgi do biura głównego. Rosja w ostatnim lat dziesiątku znaczne zrobiła postępy na polu statystyki, a charakterystyczném znamieniem organizacji jéj statystyki administracijnéj jest forma kolegialna, która jeżeli się utrzyma i rozwinie, do wielkich może doprowadzić rezultatów.

W 3-éj części, obejmującéj organizację statystyki w państwie, autor zastanawia się głównie nad działalnością kongresów statystycznych, krytykuje ich działania i własnemi uwagami wzbogaca.

Szkoda że p. Marassé, wielki zwolennik Engla, założyciela seminarjum statystycznego i uczeń tegoż seminarjum, nic nie wspomina o téj instytucji, która tak wielkie nauce, a zwłaszcza jéj zastosowaniu oddaje usługi.

— Dom handlowo-komisowy kaliski pod firmą: Jabłkowski, Radoliński, Skupieński i Sp., na mocy kontraktu w d. 10 sierp r. b. zawartego, wstępuje od 1-go października w miejsce ustającego z tymże dniem *Kaliskiego Domu zleceń rolników.*

Spółka obecnie zawiązana, firmowo-komandytowa, z kapitałem 150.000 rubli, mającym się zebrać na akcje (sztuk 1.500 po 100 rubli), prowadzić będzie interesa dla wspólnéj korzyści (§ 2)

W zakres działania Domu wchodzą głównie (§ 7) następujące czynności:

1. Skup wexli i pożyczki na zastaw ruchomy.
2. Przyjmowanie pieniędzy:
   a) na lokację terminową procentową;
   b) na rachunek bieżący z prawem dysponowania złożonym funduszem przez asygnacje;

   Przyjmowanie w depozyt papierów publicznych za opłatą lub bezpłatnie, wedle umowy.
3. Utrzymywanie powszechnéj kasy amortyzacijnéj, przyjmującéj wpłaty procentowe na umorzenie długów hipotecznych, z zastrzeżeniem właścicielowi sumy prawa wypowiedzenia w każdym czasie.
4. Operacje bankierskie.
5. Załatwianie interesów komisowych.
6. Kupno i odprzedaż zboża i innych produktów, oraz przedmiotów ruchomych.
7. Kupno lasów dla częściowego ich spieniężenia.
8. Uczestniczenie w innych spółkach w kraju lub zagranicą.
9. Zakładanie własnych agentur w miarę potrzeby.

Co do operacij p. 7 i 8, ustawa zastrzega, że te, jako długo terminowe, nie mogą zabierać więcéj funduszów jak $^4/_5$ kapitału zakładowego.

Przepisy przechodnie stanowią o przyjęciu przez nową spółkę wszelkich zobowiązań poprzedniéj względem osób trzecich, i określają sposób dokonania likwidacji téj ostatniéj. Po zamknięciu ksiąg z d. 1 października, ustanowiony zostanie czysty majątek spółki likwidującéj i wartość każdéj akcji. Po zatwierdzeniu likwidacji przez zebranie og. akcjonarjuszów na d. $^6/_{18}$ grudnia oznaczone, nowa spółka uiści należność za każdą akcję przypadającą, bądź gotowizną, bądź przez wymianę na nową akcję.

Zapisy na akcje nowéj spółki przyjmowane będą w kantorach pp. L. Kronenberga i Blocha w Warszawie, oraz w Domu kaliskim.

— Telegraf atlantycki, według zapewnienia kompanji, przesyła 12 do 14 wyrazów na minutę; odbyt ma większy niż się spodziewano, tak iż w stosunku dotychczasowych wpływów, można obliczać dochód roczny na 1.500.000 f. ster. Kompanja myśli o podwyższeniu już i tak wysokiéj taryfy, mianowicie na depesze pilniejsze, bezwłoki przesyłane. Utrzymują, że nie zadługo da się uczuć potrzeba kilku linij. I nic dziwnego: przy otwarciu telegrafu między Londynem i Liverpool'em, powątpiewano czy się opłaci jedna linja; a obecnie jest przeszło 20 ciągle zajętych.

Cyrkularz z d. $^1/_{13}$ sierpnia upoważnia urzędy telegraficzne w Rosji do otwarcia komunikacji z Ameryką przez telegraf atlantycki

Depesze z napisem *voie Valencia (câble)*, opłacają się według taryfy następującéj:

	Depesza pojedyncza, nie więcéj jak 20 wyrazów (100 liter)	*Każdy wyraz (5 liter) nadto:*
z Rosji europejskiéj	*rubli* 131,[25]	*rubli* 6,[56]
z Syberji i Kaukazu	„ 164	„ 8,[20]

— Kobiety strażnikami przy drogach żelaznych. Podług doniesienia Gazety Rygskiéj, na kolei żelaznéj Rygsko-Dynaburgskiéj, kobiety pełnią obowiązki strażników i pilnują sygnałów z większą akuratnością jak mężczyzni. Strażnicy oprócz mieszkania, opału, światła, ogrodu i siana zbieranego ze stoków drożnych, pobierają po 150 rubli rocznie, a kobiety tylko 70 r., a stąd przez użycie do straży kobiet, w wydatkach na utrzymanie powyższéj kolei oszczędza się rocznie 8.700 rubli. (*Dz. W.*)

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.